

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET“-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felélős szerk. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

Békebiróság.

Követendő szép példára akarjuk felhívni olvasóink figyelmét.

A dolog így történt: Egy kis székely faluban állandó volt az emberek közt a perlekedés. A szomszéd ekéje beszántott a szomszédja földébe: lett belőle per. Libák, disznók átmentek a szomszéd kertjébe: lett belőle per. Komámasszonynak eljárt a szája egyik komájáról: lett belőle becsületsértési per. Pár darab föld maradt örökségül az „öreg Pista bá“ gyerekeire s az osztozáson már a toron ugy összeveszték, hogy lett belőle öt esztendeig tartó per.

A falu derék papja szomoruan látta, hogy a különben szorgalmas székely nép napról-napra szegényedik s az egykor virágzó faluban a régi jólétnek nyoma sincs s alig van a faluban két-három család, a kik egymással szives jó viszonyban lennének. Hiába predikált, hiába küzdött a perlekedés ellen — semmi eredmény. Az „igazságát“ senki sem akarta hagyni s persze, mindenki azt vitatta, hogy neki van igaza s a kit a törvényen elítéltek, az a törvényt s bírót szidta, hogy — igazságtalan, hunczut.

Történt pedig egy néhány esztendeje, hogy egy tyuk-aly csirke átmenvén a szomszéd kertjébe, ott agyonverték őket. Lett ebből olyan veszekedés az asszonyok közt, majd verekedés a férfiak közt, hogy a fél falu belekeveredett s olyan zavaros becsületsértési, rágalmazási, súlyos testi sértési perek keletkeztek belőle, hogy a bíróság előtt négy esztendeig folyt a per s vagy 28 gazdát, gazdasszonyt zártak tömlöczbe,

két-két hónapra, kit félesztendőre, sőt egy pár hamis tanút két-két esztendőre. Hatezer forintnál többet fizettek együtt az ügyvédeknek; azaz hogy fizettek volna, ha lett volna miből. De pénz nem volt s pénzt szerezni nem lehetett, mert innen a gazda, onnan az asszony ült a tömlöczben, a munkáskéz hiányzott, a gazdálkodás rosszul ment, enni muszáj volt. A gyermekek gondviselés híjján elvadultak, ez erkölcsök megromlottak, egymásután keletkeztek a vad-és félvad házasságok és senki sem igyekezett a másikon segíteni, hanem kárörömmel nézte annak romlását.

Végre is fizetni muszáj volt. Pénz nem volt; jött a dob, a licitáció, a zsidó s egy szép napon arra ébredtek fel, hogy birtok s fedél nélkül maradt egy csomó — régen jó gazda.

Az irtóztatós nyomor közt a lelkésznek az a gondolata támadt, hogy a téli estvéken megindított „egyházi estélyek“ felolvasásain erről a dolgról beszéljen. Összegyűjtötte az adatokat s négy estvén egymás után folyton növekvő hallgatóság előtt feltárta azt a borzasztó képet, melyet egy 50 krajczárt érő csirkecsoport miatt keletkezett per eredményezett. Az utolsó estve Pál apostol I. Korint. VI. r. 1—11 verseiben foglalt tanácsról beszélt. A 7 és 8 vers igazolására saját példájukra hivatkozott.

Mindenki meg volt indulva. Sokan sirtak s velük együtt a bölcs agg lelkész. S a végén...? Elhatározták, hogy egy „békebiróságot“ alakítsanak az öreg Tóth András, Bartha Pista és Kányád Antalból, kik még soha törvény előtt nem állottak s minden vitás dolgukat ezek döntésére bízzák.

Ennek négy esztendeje mult. Azóta a faluból csak három per volt. Három ember nem nyugodott meg az ő ítéletükön. De ezek dolgába többé nem is elegendnek — akárhogy kérnék is. Ha nekik az atyafiságos ítéletnél jobb az ügyvéd: legyen nekik atyjukfia az ügyvéd.

Azóta a megürült templom újra megtelt, az atyafiságos szeretet, támogatás újra helyre állt, a jólét és vagyonosodás növekszik — s rajtuk megsokasodott az isten áldása.

E télen volt negyedik évfordulója a „békebiróság“ felállításának s a pap ekkor újra a Pál apostol előbbi helyéről predikált, de most már azon örvendezve, hogy betelt rajtuk a 11-ik vers: „megmosattatok, megszenteltettek, megigazítottatok az Ur Jézusnak nevében és a mi Istennünknek Lelke által.“

Gondolkozzatok ezen a dolgon atyámfiai!

Kiknek szívök tiszta az Istent meglátják.

Nehéz teher alatt erősbül a pálma,
Csalódásra válik ifju korod álma.
Réményed zöld lombja tövis közt hajt rózsát,
Fájdalom dulja szét szived boldogságát.

A honnan derüt vársz, sötét boru támad,
Ostromolja lelked szenvedés és bánat,
Erző szived sajog, kétség gyötri, marja,
S nem fogad keblébe megnyugvás révpartja.

Tenger a szenvedés, keble rejt mély örvényt
Igazságod fölött a gonosz ül törvényt.

A kiben megbizol, híven igaz barát:
Bizalmod meglolja, orvul támad reád.

Munkába török meg két dolgos tenyered,
Véres verejtékkel megszerzett kenyered
A kinek megszerzed, tulajdon gyermeked:
Emeli föl szavát és kezét ellened.

Csalódás, szenvedés terhe az életnek,
Többé vagy kevésbé senkit nem kimélnék...
Ha ezt megtanultad, kihez mennél máshoz?
Oh jöjj bizalommal a hit forrásához!

Mert míg szived tiszta a zügó zivatar,
Háborgó örvénye soha el nem takar,
Sőt vihar s menydörgés egyre azt kiáltják:
Kiknek szívök tiszta az Istent meglátják.

Páll Károly.

Kegyesség útja.

Kéfás látta. Simonnak megjelent.

Kéfás azokra a vacsorákra gondolt, miket vele együtt költöttek el; mikor a kenyeret vette, hálákat adott, megszegte és adá mindegyiküknek, mint az utolsó éjszakán is tette. Most már teste megtöretett, a szőlőtöke nedvéből többé nem isznak addig — hogy is mondta csak?! — mig közösen isznak ismét Istennek országában! Ah, remélheti-e mit mondott az ő országának eljövételéről? Mit profétált Dániel az ember fiáról, ki alá fog szállani, vissza fog jöni az égnek felhőin nagy erővel és dicsőséggel? Így hát előbb fel kelle mennie és ama napig a meny-

a távoli filiába vigyünk lelki táplálékot Isten ígéjében s egy pár szivből jövő kálvinista éneken.

Mikor pedig a pipa a maga régulája szerint égett, Sándor nagy gondolatokba merülve tekintett a távoli erdők felé. Egyszer aztán megszólalt:

— Meginstálom a tiszteletes urat, ugye messze van az az Amerika?

— Messze van-e? Bizony Sándor, igen messze.

— Hjjaj! sóhajtott Sándor, például mennyire?

— Képzeld el, hogy végig megyünk Magyarországon vagy huszszor, aztán akkor érnénk Amerikába.

— Csup szelek lehetnek a tengeren, a szomszéd Nikulaj fia is kinn van, az iratta haza, hogy milyen idő volt, mikor vizen mentek. Vissza is jött volna mindjárt, de nem lehetett.

E közben András bá, a ki nem kevésbé ügyes és vallásos székely, hátrafordul s ekképen szólal meg:

— Én is gondolkoztam róla sokszor, mikor ezek az oláhok neki indultak, — ejszen visszajönnétek még, mikor ott künn lesztok, de...

— No már pedig ők csak maradjanak ott, — vég közbe Sándor. — Hm... Pedig ha én fiatalabb volnék... Oda fiatal, meg erős legények kellenek, olyanok mint a Török István.

— István, hát talán csak nem akar ő is kimenni? szólok bele meglepődve.

— Pedig instálom, az kimegy, a passusa meg is van.

No szépen vagyunk, hát kimarad majd itthon, ha

TÁRCZA.

A kivándorlók.

Irta: KORÉH ENDRE.

A szekér lépésben haladt felfelé a kiszáradt, meredek uton. Ezt a csendes ballagást használta fel Sándor, hogy pipáját megtöltve, rágyújtson.

De hát ki is ez a Sándor? Ő bizony olyan szükséges egyéniség, a kinek böles tapasztalatait már nem egyszer használtam, mint ifju pap. Körültekintő, higgadt székely, a ki megfontolva bölcselkedik s tudja, mikor kell beszélni, mikor hallgatni. Szorgalmas kintartással megtanult félig orgonázni is, tehát kántor is lett s élő példája az életre való székely embernek, a ki sokféle-képen tudja hasznossá tenni magát.

Nyáron ács, télen harisnyaszabó, vasárnaponként buzgó kántor, — ugy-e sok ez egy embertől? S ő mind ezt megcselekszi.

A mikor csürépitésről van szó, azt ő cselekszi meg legügyesebben, a harisnyaszabásban való ügyessége két vármegyében híres s mikor vasárnaponként egészséges tüdejéből fujja a szent énekeket, finom hangú kis orgonánk olyan gyengén hallatszik csak, mint a férfiak éneke mellett a növendék gyermeké.

— A fent említett szekerezés célja az volt, hogy

nyekben lennie. Hogyan?! Vajjon nem is szállott volna a halottak birodalmába, hanem felvitetett az ő Atyjának dicsősségébe? — ne látta volna a halottak országát, hanem ülne az Atyaistennek jobbján? — mint irva van:

„Ülj az én jobbjomra,
Mig ellenségeidet lábaidhoz teritem.“

De hát keresztfán végezte életét, hangos sikoltással adta ki lelkét és lelke leszállott a halottak birodalmába, honnan nincs szabadulás! Nincs?! „Isten előtt semmi dolog sem lehetetlen“ és hogy mondja a zsoltáriró:

„A Te kegyelmed nagy én velem,
Hogy lelkemet megmentetted a halottak országából.
Mert nem hagyod az én lelkemet a koporsóban.
És nem engedted, hogy a Te szented rothadásra jusson.
Te tanítasz meg engemet az életnek ösvényére,
Flégséges öröm nagyon Te előtted
És gyönyörűségek vagynak a Te jobbod felől
mindenkor.“

Ilyen kegyelem áradt volna a mesterre? A mélység nem tarthatta volna meg prédájául, hanem angyalok ragadták volna fel az ő Atyjának jobbjára? De, akkor miért volt a gyalázatteljes keresztalál? Miért a sok szenvedés, a megaláztatás? Miért nem ragadtatott fel, mint Ilyés, tüzes szekeren a magasba? Ah, hiszen ő is esdeklő imában kérte és sohajtotta, mikor örködtek felette: Atyám, ha lehetséges, muljék el tőlem a pohár! De nem volt lehetséges és megadta ma-

gát: Ugy legyen, a mint Te akarod! és engedte, hogy bármi történjék vele, a nélkül, hogy ellenszegült volna, vagy csak egy szóval is tiltakozott volna, a haragnak, zugolódásnak legkisebb kitörésére is ragadtatta volna magát.

Hogy is volt csak? Mintha fény sugar ragyogta volna be Isten szenvedő szolgájának a Mesterről szóló titokzatos profetiáját. Szórolszóra kezdette elméjében felújítani s minden szónál úgy érezte magát, mint vak, ki visszanyeri szeméinek látását; mint vándor, kinek feje felett hirtelen tündöklő csillagok gyulnak fel a sötétlő mennybolton, egyik fénylőbb, mint a másik; mind jobban-jobban oszlott a sötétség, míg végre napali világosság áradt el lelkében, özönlötte körül.

„Az emberek között megvettetett és elhagyott vala, sőt még ők, az ő tanítványai is elhagyták, mert elhitették magukkal, hogy Isten maga is elhagyta őt, mert tévesen Messiásnak tartotta magát.“

Pedig: „Ő megsebesítettett a mi álnokságinkért, összetöretett a mi bűneinkért.“

Ő, az ártatlan, a tiszta, a folt nélkül való; mi vagyunk az árulók, hűtelenek és hamis vádakodók; Ő maradt az igazságban; mi tévedtünk!

„Mindnyájan, mint a juhok, eltévelyedtünk kiki a maga útjára tértünk,“ szegyenletes gyávasággal elfutva és halálra hagyva Őt, ki egész életét nekünk áldozta, s bár nagy lehetett volna miközöttünk, érettünk fátadott, nekünk szolgált, hasonlíthatatlan türelémmel magára vette a legnehezebbet, legborzasztóbbat is:

már az ilyenek is világgá mennek! András bá újabb közbeszólása még csak tóditotta:

— Igen bizony, megyen ő s vele Gál Ferencz, Fekete János s még egy néhány magyar . . .

— Ha ez így van, a mint haza érünk, — ugy-e találkozik velük? — azonnal küldje be őket hozzám, hadd látom, mi ütött hozzájuk s ha lehet lebeszéljem őket.

— Ugy is lett, Sándor izibe összeharangozta őket.

— Hát István, igaz a mit hallok?

Csakugyan Amerikába iparkodik maga is?

— Én igen, tiszteletes ur, a jövő héten indulunk, csak a hajójegyet várjuk.

— De mi vezet ki felé, hiszen itthon meg van mindene, a mi kell, megélhet jól?

— Elég fiatal vagyok, bírom a nehéz munkát is, azt meg ott jól fizetik, egy kicsi bajom is van — értsd adósságom — azt kitisztáznám . . . Világot is látnék.

— Ejnye István, hányan maradnánk itthon, ha a kinek a félére terü van a vállán, mind kivándorolna? Nem köti ide semmi? Olyan, mint ezek az oláhok, ahol pálinkájuk, puliszkájuk, bőven meg van, ott a hazájuk?

Azt még csak elhiszem, hogy ez a tudatlan nép nem érti, mi a h a z a, de maga értelmés ember, hát nem sajnálja itt hagyni ezt a szép völgyet, a hol minden olyan ismerős, barátságos és el akar menni oda, a hol anyai az ember, mint a mezőn a fűszál s egyet sem ismer, velük együtt akar tülekedni a munkáért, a mit itthon is megkap?

— Instálom, szeretem én is ezt az áldott hazai

földet, de úgy tettem fel Isten után, hogy mégis kimegyek. Ha nem megy jól a sorsunk, majd visszajövünk. A többi szó nélkül bólingatott rá.

— Sajnálom István, ha így van, ha már magukat se asszony, se gyereksírás itthon nem tarthatja, legyen meg a szándékuk, de emlékezzék rá vissza, én is voltam idegen országokban, nem is olyan messze, mint Amerika, de hogyan vágytam haza! Maguk is, mire kiérnek, már hazavágynak s mire ott künn beletörödnének a sorsukba, vagy ott halnak meg, vagy csak hazajönnek.

A többiek tudomány nélkül való emberek, kik irást sem ismertek, Istvánt választották vezetőjüknek, csak hol egymásra, hol ő rá néztek, de látván, hogy István nem hajlik, ők sem engedtek.

Egy percznyi hallgatás után István bucsuzni kezdett, félt, hogy még eltalál érzékenyedni.

— No, az Isten áldja meg a tiszteletes urat . . .

— Várjanak csak . . . Még azt mondom, ugy még se menjenek világgá, mint akár miféle ágról szakadt emberek, mint holmi oláhok, hanem mikor elindulnak, jöjjenek előbb ide a templomba imádkozni utoljára s az tán Isten segedelmével induljanak . . .

— Megtesszük instálom, eljövünk . . .

— Hogyne jönnénk, sokáig, vagy tán soha sem látjuk többé ezt a mi szép kis templomunkat . . .

Eljött az indulás napja . . . Sándor is aggódó figyelemmel kísérte őket. Ő is erősen még volt hatva,

Kinoztatott, mindazáltal
Nem nyitotta meg az ő száját
Mint a bárány, a mézsárszékre vitetett
És mint a jüh az öt nyírók előtt, megnémult.“

Szóról-szóra előre látva mindent, szólott így a próféta Ő róla! Oh, mi balgatagok és rossz szívek, kik nem hittünk a próféták beszédinek! Mindezeket el kelle szenvednie a Messiásnak, hogy az ő dicsőségébe bemelessen! Meg kelle halnia, de nem a halálban maradnia, hanem az Atyának hatalma által feltámasztatnia és angyalok által Istennek jobbjára vitetnie, honnan el fog jöni az égnek felhőin, hogy az igazságnak, szeretetnek, békeségnek országát felépítse, Dávidnak összeomlott birodalmát visszaállítsa.

[Folytatása és vége köv.]

Csűrös József.

Hazai krónika.

1902. június 9.

Országgyűlés. A képviselőház június 4-én, rövid ülésre jött össze, a melynek napirendje előtt a kormány tagjai az előterjesztések egész sorát tették le a Ház asztalára. Széll Kálmán miniszterelnök a kvótának újból való megállapítása tárgyában tett előterjesztést; e szerint a magyar korona országaira 34,4, míg az osztrákokra 65,6 százalék esnék a közös terhekből. *Wlassics* Gyula

láttam, hogy csak szégyelli kitörülni azt a könnyet, a mi a szemébe szökött... Én sem tudom, melyikünk állotta volna meg a sirást, ha a másik rákezd...

Olyan megható volt az a perc, én is úgy éreztem, mintha templomunk az ég és föld közt lebegett volna s valami jóságos, irgalmas kéz egy láthatatlan veszedelemtől szeliden örzött volna meg.

Mikor imádkoztam az utraindulókkal, az „Amen“ már nem hallatszott, az már zokogásba fült... Sokszor imádkoztam már, de talán sohasem éreztem úgy Isten közellétét s az imádság csuda nagy erejét. De tudom is, hogy abban a fájdalmas, sirásra indítóérzésben vittek magukkal olyan emléket, olyan vágyat, a mely bizonyosan haza fogja hozni őket.

— Ugy hallom, Sándor ujságlásából s egyik, másik asszony híradásából, hogy annyira vágnak vissza, szinte nem is várhatnak addig, de az őszel bizonyosan itthon teremnek...

Hej! az az utolsó hazai imádság de huzza őket vissza... az tartja bennük a reményt, a hitet... az fogja őket visszaadni a magyar hazának!

vallás- és közoktatásügyi miniszter a műegyetem állandó elhelyezéséről nyújtott be törvényjavaslatot. *Fejérváry* báró honvédelmi miniszter a népfelkelés felfegyverzéséről szóló törvényjavaslatot tette le a Ház asztalára. Szükség van 56 ezer darab ismétlő fegyverre, 550 darab ismétlő karabélyra, melynek költsége 5 millió négyszáz ezer koronát tesz ki. Ezen összeg a pénztári készletből fedeztetnék. *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszter végül több helyi érdekű vasut engedélyezése ügyében tett előterjesztést. Egy pár kisebb ügy elintézése után kimondották, hogy jun. 10-ig nem tartanak ülést. Most már újra folynak a tárgyalások.

A magyar delegáció. A közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság június 3. és következő napjain tartott teljes ülésében a hadügyi költségvetést vitatta meg. Az ellenzéki delegáció tagjai nem fogadták el a költségvetést s ezt az okot a haditerhek növekedésével s ezzel arányoztatva a jelenlegi gazdasági bajainkkal, másrészt a külpolitika általános békés irányzatával magyarázták. Ezzel szemben a többség szónokai csak két körülményre. Arra, hogy bár az elvárt terhek sulyosak, sőt nyomasztók, a felelősséget a katonai készütség dolgában az osztrák Magyar-Monarchia más nagyhatalmak mögött maradjon, senki magára nem vállalhatja. A másik körülmény meg az, hogy a fennálló békés európai irányzat egyik oka kétségtelenül abban keresendő, hogy a szövetszert hatalmak jól el vannak készülve a háborúra. Mihelyt a világébe fenntartására szövetszert hatalmak egyik csoportja katonai tekintetben a másik csoport által tulszárnyaltatnék, az egyensulynak e felbontása inkább válhatnék összeütközések, sőt háborus politika forrásává. A míg más nagy nemzetek, a melyeknek háborus szándék inkább tulajdonítható, mint a monarchiának, meg nem kezdik a haditerhek könnyítését, addig mi nem tehetjük ki magunkat ama veszedelmeknek, a melyek a katonai készütség csökkenéséből eredhetnének.

Kossuth Lajos poharai. A kolozsvári *márczius 15-iki bizottság*, már régebben kapott volt Kossuth Lajos örökéből egy poharat, melyet ezüstbe foglaltatva, minden év márcz. 15-én szoktak használni. Ujabban ugyancsak a kolozsvári *Kossuth-asztaltársaság* kérte meg a nagy hazafi fiát, Kossuth Ferenczet, hogy ajándékozná meg őt is apjának egy ivó poharával. Kossuth Ferencz kész örömmel ajándékozta oda apjának azt a poharát, melyet Turinban használt. A becses ereklyét Barabás Béla vitte Kolozsvárra és átadásakor szépen emlékeztek meg a hősről.

Szobrot Kossuthnak. Már 8 éve, hogy megalkotották Kossuth Lajos, de még nincs szobra, pedig tekintélyes összeg gyűlt össze az ország fővárosában emelendő Kossuth-szoborra. A pesti főtanács, mely a pénzt kezeli, úgy akart, hogy sirja fölé emeltessen egy emléket. A nemzet óhaja az, hogy Kossuthnak szobrot emeljenek.

Ennek a kívánságnak adott kifejezést a kolozsvári népgyűlés is jun. 2-án, midőn átírt a pesti főtanácsához, hogy indítsa meg a szobor felállítás ügyét s még az őszön, Kossuth Lajos születésének 100-ik évfordulóján, hirdesse ki a pályázatot a Kossuth-szoborra.

Az oláh bankok szaporodása. Az utóbbi 10 esztendő leforgása alatt az oláh pénzüzetek erősen megszorodtak és a tőke, melyet oláh nemzeti célokra fordítanak, négyszer akkora nőtt. Ugyanis 1892-ben 23 oláh pénzüzet állott fenn; ez a szám 1900 végéig 63-ra emelkedett fel. Akkor 3,193,946 korona oláh pénz dolgozott a magyarság ellen: míg ma: 11.134,284 korona működik. Különösen Erdélyben fejtenek ki nagy mozgalmat a térfoglalásra. Jó lesz résen lenni s a mentési munkálatokkal nem késedelmezni.

Egyházi élet.

Protestáns tábori lelkészségek. Hegedüs Sándor a delegációk ez idei tárgyalásán szóba hozta a protestáns tábori lelkészek ügyét, indítványt is adván be e kérdés elintézése céljából. Az indítvány, a melyet elfogadtak, így hangzik: „Utasítatik a közös hadügyminiszter, hogy a katonai intézeteknél és csapatoknál levő protestáns növendékek, illetőleg katonák lelki szükségének kielégítésére a protestáns tábori lelkészek számát szaporítsa és ezeknél önálló, a többi tábori lelkészekével egyenlő rangu szervezetet adjon.“ Ez a javaslat, ha keresztülviszik, megszorítja a prot. tábori lelkészek számát, a kik ez idő szerint 8-an vannak, (4 luth; 4 ref.) megszorítja pedig összesen 14-gyel, mert 22 prot. lelkésznek kellene a hadseregben lennie, 8 lutheránusnak, 14 reformátusnak. Vajha megis lenne!

Szombat a vasárnapon. A New-Yorkban kongresszusra gyűlt zsidó rabbinusok a szombati ünnepnek vasárnapra való áthelyezése felől tárgyaltak. Elhatározták, hogy kikérik az összes nagyobb európai tudamisták tanácsát és 1903-ban tartandó gyűlésükön végleg dönteni fognak a szombat ügyében.

A szerb tanítóknak nem kell az állam segélye. Ó-Becse község, mint iskolafentartó, a tanítói részére az államtól kérte a törvényes ötödéves korpótlékot utalványozni. A miniszter ki is utalta ezt.

A katolikus és izraelita tanítók fel is vették ezt már két éven át, de a gör.-kel. szerb tanítók felsőbb utasításra, nem vették fel. Többszörösen sürgették őket, amire azt a fölterjesztést intézték a miniszterhez, hogy az esetben veszik igénybe az államsegélyt, ha ez semmi jogot nem biztosít az államnak az ő felekezeti szerb iskolájuk vezetésébe beavatkozására.

Erre a miniszter most kelt leiratával a szerb tanítók részére kiutalt korpótlékot egyszerűen visszavonta.

A szerb tanítóknak most a szerb hitközség saját pénztárából adja a korpótlékot inkább, semhogy a magyar államnak némi beavatkozási joga lehessen az ő népiskolájuk vezetésébe.

Szabó Károly a bihari ref. egyházmegye esperes Nagy Kereki községben, hol éppen esperesi vizsgálatot végzett, hirtelen meghalt. A .iv. munkás férfi emléke legyen áldott.

Krüger apó.

kat a gazdag arany és gyémántmezőkkel bíró bur köztársaságokra, Transzvárra és Oranjer, Krüger volt az, ki a háboru kitérését addig tudta halasztani, míg népe jól előkészül a honvédelemre. Akkort kitért a háboru és tartott negyedfél esztendeig. A maroknyi nép, alig 5 millió, eleinte diadalmasan küzdött, Kossuth is a túlnyomó erő több szerencsétlen után szétszórta hadaikat. A burok akkor kisebb csapatokra oszolva ugynevezett guerilla-harcot folytattak. Nagyobb ütközetekbe nem bocsátkoztak, de ügyes fogásokkal folyton rajt ütöttek az angolokra. Krüger, mint a mi Kossuthunk egykor elindult idegen nemzetekhez és uralkodókhöz, hogy hazája igaz ügyéről felvilágosítsa őket, támogatásukat megszeresse. Egészen úgy járt, mint Kossuth. A nép min-

Hegyen völgyön ..

Hegyen völgyön dalos madár
Éneke megváltozott már;
Palotától a kunyhóig
Mindenki csak panaszkodik.

Össze ebben találkozunk
A böles szerint szegény, gazdag;
nem abban, hogy egymás terhet
Őzintén híven emeljük.

Pedig ha egymást segítnek
Panaszra ajak nem nyílnék
Kicsiny kunyhó nagy palota
Boldogság lakhelye volna!

Ferencz Samu.

Mai képünkhöz.

Uj olvasóink kívánságára újra bemutatjuk az agg Krüger, a Dél-Afrikai bur (holland földmives) köztársaság Transzvárról volt elnökét. A burok Kossuth Lajosra ő. Midőn az angolok kivetették hálójukat a gazdag arany és gyémántmezőkkel bíró bur köztársaságokra, Transzvárra és Oranjer, Krüger volt az, ki a háboru kitérését addig tudta halasztani, míg népe jól előkészül a honvédelemre. Akkort kitért a háboru és tartott negyedfél esztendeig. A maroknyi nép, alig 5 millió, eleinte diadalmasan küzdött, Kossuth is a túlnyomó erő több szerencsétlen után szétszórta hadaikat. A burok akkor kisebb csapatokra oszolva ugynevezett guerilla-harcot folytattak. Nagyobb ütközetekbe nem bocsátkoztak, de ügyes fogásokkal folyton rajt ütöttek az angolokra. Krüger, mint a mi Kossuthunk egykor elindult idegen nemzetekhez és uralkodókhöz, hogy hazája igaz ügyéről felvilágosítsa őket, támogatásukat megszeresse. Egészen úgy járt, mint Kossuth. A nép min-

denütt nagy lelkesedéssel fogadta, de a kormányok, uralkodók elutasították. Így vergődtek a burok másfél évig; míg végre nagyobb engedmények árán békét kötöttek. Letették a fegyvert. Elvesztették hazájuk függetlenségét: angol gyarmattá lettek. Az agg Krüger, ki most Hollandiában, Utrechtban lakik, lakásáról levonatta a Transzváli lobogót. Hazájának, elnökségének vége. Vége lesz — bizonyára — nemsokára életének is. Súlyosan megbetegedett. Mindent elvesztett, mi neki e földön drága volt: feleségét, több gyermekét és unokáját — s hazáját. Csak bibliája maradt meg s vele hite, bizodalma a jobb hazában. Ezt olvassátja folyton. Ebben van vigasztalása. Ha tudja valaki érteni a burok harczát, veszteségét: az a magyar, ki ugyanily harczot, vívott 1848—49-ben. A népek sorsa is Isten kezében van. Minket feltámasztott: nem tehetné-e meg a burokkal is?

Vegyes hírek.

Losonczy Br. Bánffy Dánielné sz. leczfalvi Gyárfás Anna, Br. Bánffy Dezső volt miniszterelnöknek édes anyja, a „kegyelmes asszony“ múlt napokban hunyt el Kolozsvártt 80. évi felüli kort ért. Részt vett minden hazafias magyar mozgalomban. Lelke volt minden társadalmi nemes tevékenységnek. Szép volt élete és különösen szép halála. Azon hívő református nők közül való volt, ki nem félt a haláltól. Tudta, hogy jön és elkészülve várta. Felkelhetőit elajándékozta. Minden jó emberének s cselédjének jutott valami emlék. Még szeme előtt készült el paran sából a cselédek gyászruhája is. Mindenki sirt e gondoskodás láttára s még ő vigasztalta a kesergőket. Szép... szép... szép... e szavakkal mert át a jobb létre. Élete tünt-e fel újra eiötte vagy az örökkévalóság szépségét látta? ki tudná megmondani. Bizony szép élet, szép halál volt az övé. Tanuljunk úgy élni, hogy szépen halhassunk meg!

Ifj. gróf Wass Albert tragediája. A történet rövid, de annál megrázóbb és — fölemelőbb. Gróf Wass Béa orsz. képviselőnek, deési egyh. megyénk érdemes főgondnokának, Egyházi Értekezletünk vil. alelnökének kiváló fia, kiről a jó édes anya ugy nyilatkozhatott, hogy szülőinek soha egy szomorú perczet sem okozott, egy szép napon szülei elébe állt s azt az óhaját fejezte ki, hogy tanulmányai folytatására két évre Párisba mehessen. A jó szülők beleegyeztek. Egyszer azonban az édes apa levelet kap. Messzi utról Transzvalból hozta a fiu bocsánatkérését, hogy nem tudván ellenállani belső ösztönének, a szabadságukért küzdő burok iránti részvétének, hozzájuk ment: a szabadság katonája lett. És azután egy hivatalos távirat, mely jelenti, hogy az ifju magyar gróf bur-katona, midőn izenetet vinne egyik táborba, Krüger levelét, az angol őrség által lelövetett. Ez az ifju gróf tragediájának rövid története. — Lehetetlen, hogy első sorban ne a megdöbbenést, az igazi mély részvétet érezzük a mélyen sújtott család iránt. Mert hisz e, az édes apának, az édes anyának nincs többé fia. Egy ifju, oly nagyrahatott étellel kevesebb. Hazánknak, egyházunknak is nagy reménye hunyt el vele. Méltán siratják, méltán gyászoljuk:

megérdemli. S mégis... van ebben a könyben, van a gyászban valami felemelő is: nemzetünknek, egyházunk büszkeségének megtört sugára, szivárványa. Annyi léha, annyi sárban mászó törekvés közepette ime, egy magyar református ifju, kinek lelkében oly szent az ideál, hogy az ő élete is nem drága annak szclgálatáért. Oh, hogy épen az ilyenek vesznek el leghamarább; ő bukott el olyan korán! Mivé lehetett volna itthon, küzdve nemzete, egyháza javáért azzal a szívvvel?! — Meghajtjuk sirod előtt lobogónkat egyházunk, hazánk büszkesége, kit nem a hiu kalandvágy, de lelked szent eszményei döntöttek kora sirodta. Pihenj csendesen! Te pedig fényhazádból mutasd meg bánatos, téged sirató tieidnek a „Bárány“-nak azt a lobogóját, melyre írva van: „A ki elveszti az ő életét énerettem — megtartja azt.“ (Luk. IX. 24—25.) Bizonytal fognak találni benne enyhületet. Oh, hadd találjanak!!

Humanitás a hadseregben. Minket nem mint politikusokat — a mik nem vagyunk — de mint vallásos embereket érdekel az osztrák delegáció azon határozata, mellyel Krieghammer hadügyminisztert leszavazták, hogy felhívták a kormányt, hogy a kurtavas és kikötés büntetéseket törölje el. — Valóban nagy ideje megemlékezni azt az inhumánus szellemet, mely a fegyelmetartás ürügye alatt a hadseregben grasszált s a mely annyai ifju életet kívánt áldozatul. A félelemnél többet ér a lelkesedés. — Vajha a határozatnak óhajtott sikere is lenne.

Ref. lelkézi nyugdíjintézet. Legujabban Hetessy Viktor erre nézve azt ajánlja, hogy superintendenciánként kell megcsinálni. Járuljanak hozzá: 1. minden anyaszentegyház és lelkész évi 24—24 kor.-val, 2. minden leányegyház évi 8 kor.-val, 3. a Közalap évi 5000 és 4. az Állam évi 20,000 kor.-val. A nyugdíj pedig legyen: 20 évi szolgálaton alól 800 kor; 20—30 év közt 1400—1600 kor; 30—40 év közt 1600—2000 kor.— Így mondja pl. a dunamelléki egyh.-kerületnek befolyna évensént 37-448 kor. A szükségre elég lenne évi 30,000 kor. a többi tökélsithető lenne a helyzet javítására.

Bocska István szobra Erdélyben. A vallás szabadság nagy hősének emlékét az erdélyi részben is felevenítették. A székelyek szobrot akarnak emelni diéső fejedelmük emlékére s e czélból julius 5-én nagyszabásu hangversenyt rendeznek Nyárádszeredán, a szobor felállítási helyén. A nemesügy élén Sándor János főispán, Ravasz János ev. ref. esperes és Deák Lajos tanfelügyelő állanak.

A bur-angol béke. Az elmúlt hétnek legnevezetesebb eseménye volt a világfolyásában: a bur angol háborúnak a befejeződése. Melyik fél győzött? Mindenki ezt kérdi. Hát, tulajdonképen egyik se. Békét kötöttek. A burok igaz elvesztették hazájuk függetlenségét, de ennek fejében az angolok nem bántak ugy velük mint legyőzöttekkel. Itt vannak a békepontok:

I. cikk: A harczban álló polgárok azonnal leteszik a fegyvert és átadják minden ágyut, fegyvert és hadi szert, mely birtokukban, vagy ellenőrzésük alatt van. Elállanak a további ellenállástól VII. Eduard király autoritása ellen, a kit elismernek törvényes szuverénjüknek.

II. cikk: Az összes harczban álló polgárok

kat, a kik Transzvál és Oranje gyarmatok határán kívül vannak és az összes hadifoglyokat, a kik jelenleg Dél-Afrikán kívül vannak és a kik polgárok, ha kijelentik, hogy elfogadják Edvard király alattvalóinak állását, vissza fogják hozni, mihelyt a szállítási és fenntartási eszközök megszerzettettek és biztosítottak.

III. cikk: A magukat ekként megadó és visszatérő polgárok nem fosztatnak meg személyes szabadságuktól és tulajdonuktól.

IV. cikk: A magukat megadó vagy visszatérő polgárok ellen sem a polgári, sem a büntető eljárást nem indítják meg a háborúval összefüggésben álló cselekményeikért. Ez a pont azonban nem terjesztetik ki bizonyos, a hadi szokásokkal ellentétben álló cselekményekre, mely utóbbiak azonnal az ellenségeskedések befejezése után a haditörvényszék előtt tárgyalás alá kerülnek.

Továbbá:

A békeszerződés szerint az alig félmillió főből álló boer népnek tartozik Anglia 72 millió koronát fizetni a szétrombolt farmok (tanyák) helyreállítására. Azonkívül Anglia fizeti az elhurczolt boerok hazaszállításának költségeit. Kötelezi magát a buroknak kölcsön formájában előleget adni. Az angol csapatok élelmezésénél kiállított nyugtákat kifizetni s a háború által okozott hivatalosan megállapított károkat megfizetni.

Amint ezekből látszik, a béke Angliára nézve elég költséges, kivált ha hozzáveszszük, hogy még jó ideig 100.000 főnyi hadsereget kell, hogy Délafrikában minden lehetőségre készen tartania.

Az engedmények koronáját különben egy titkos egyezség képezi, amely szerint Anglia a legrövidebb idő alatt a buroknak megadja a gyarmati önkormányzatot is.

Még csak azt említjük meg, hogy a háború 1899. okt. 9-én kezdődött és a békeszerződést 1902. máj. 31-én irták alá! Hála Istennek, hogy két prot. nemzet fiai már leteszik a fegyvert és megkezdik a munkát.

Harminczöt-éves forduló. Junius 8-án mult 35 éve, hogy dicsőségesen uralkodó királyunkat megkoronázták. Ritka szép idő, de megpróbáltatásokban is felette gazdag. Isten éltesse jó királyunkat még sokáig népei boldogságára.

A „Gotterhalte“ alkonya. Az idei pápistás urnapi körmenetek alkalmával rosz napok jártak a Gotterhaltera, mert tudvalevőleg olyankor a katonaság a nagy dobszó mellett, a Gotterhaltét játszta, míg benn a templomban a papság misézik. Több helyen a hazafias ifjuság kifütyölte, más helyt már előre tiltakoztak annak eljátszása ellen, s így szépen el is maradt. Nos, ugy-e, hogy Gotterhalte nélkül is lehetett tisztelni az Istent, azaz, hogy körmenetet tartani?

Hogy beszélnek Sopronban magyarul. A tüzoltók országos szövetségének nagygyűlésére az egri tüzoltók meghívták Sopron város tüzoltótestületét is. A soproniak azonban a meghívót a

következő felirattal küldötték vissza: „Vizza! Ming csak nemetül értünk.“ Bizony, a kik így beszélnek magyarul: azok csak olyan hazafiak is, hogy tedd el s ne vedd elé!

Sok az atyafi. Hajdanában egy debreczeni ember, kinek „Nagy“ vala a neve, kivándorolt Franciaországba. Ennek egyik utóda Sámuel, igen nagy vagyont szerze és mivel nem vala örökös, levelet íra, a debreczeni főkapitánynak tek. Bocskó Sámuel urnak, hogy tudná meg, hogy élnek-e még az ő atyjai a Debreczenben, mert pár milliócska vagyonát rájuk akarná testálni. A főkapitány, a hogy kidoboltatá azt az örvendetes ujságot, röktön 300 Nagy nevü ember jelentkezék és mindenik állítja vala, hogy ő az igazi „Nagy.“ Most igazodjék el aztán a főkapitány ur és a francia Nagy, hogy melyik az igazi Atyafi.

Hegyomlás. Máramaros vármegye taráczkői járásában május 29-ről 30-ra virradó éjszaka a Németmokra és Oroszmokra községek közt levő, tölgyerdővel koszoruzott sziklahegyet a hatheti esőzés megbontotta, minek következtében a hegy 40 holdnyi területen leszakadt és eltemette a Mokránc folyó medrét. A víz a hegyomlás mögött mint valami vízfogóban mindaddig nőtt, míg óriási erejével el nem mozdította az akadályt és azután a sárrá olvadt hegytorlasz egyrészevel előntötte a két Mokra községet. Mikor a 40 holdnyi sziklásföldes erdőszakadék leomlott, a két faluban oly erős légnymást éreztek, hogy a legtöbb ház ablaka bezuzódott.

Jó tanácsok a gyermekek balesete alkalmára. Ha gombostüt vagy más éles tárgyat lenyelt a gyerek: adj neki kemény kenyérhéjt, vagy nyers tojásfehérjét nyelni. Ha pénzt nyelt le s az torkában rekedt, ha a pénzt ujjaidal el nem éred, tartsd a gyermeket függve lábainál fogva és mérsékeltén ütögesd meg a hátát a lapoczkák között; ha ez nem segít, adj be neki riczinusolajat. Ha borsót, kenyeret, kavicsot sat. dugott a fülébe; ne tégy semmit, hanem várd az orvost; nehány órai várakozás itt nem árt, de nagyon könnyen árthat a te kísérletezésed. Ha orrába jutott valami; ne piszkáld azt, hanem adj a gyermek másik orrnyílásába kevés portubákat, s az idegen tárgy a prüsszentésre majd kijön. — Ha bogár jutott a fülébe; léktesd le a gyermeket, a fájós fülel fölfelé és csöpögtess lassan langyos vizet, vagy táblaolajat, s a bogár nemsokára kijut. Különbben nem kell a fület bántani.

Jótekonyság. A magyar-létai leégettek javára lapukhoz Grf. Bethlen Gergelyné ő méltósága 10 koronát kegyeskedett küldeni. Elküldtük kiosztásra ottani papi hivatalunkhoz. A kegyes urnőnek pedig a magunk és a segélyezettek nevében őszinte köszönetet mondunk. Isten fizesse meg!

A magyarság szaporodása. Az országos statisztikai hivatal főnöke Vargha Gyula a magyarság 50 éves fejlődéséről tartott a napokban felolvasást. És ebben azon örvendetes eredményre jut, hogy hazánkban a tiszta magyar faj 1850—1900-ig 75 százalékkal szaporodot. Európában a

a muszkát kivéve egy nemzet sem szaporodott ilyen arányban. Az oláhok Csikban és Háromszéken szaporodtak.

Az egyes hitfelekezetek hívői közül igen örvendetesen magyarosodtak a görög-katolikusok azután a római katolikusok és ágostaiak, leg-erősebben azonban az izraeliták. A református és unitárius egyház korábban is a legmagyarabb volt, itt tehát nem igen van érdemleges változás; igen kicsiny a változás, sajnos, a görögkeleti egyház híveinél, akiknél a magyarosodás ugy szólva, semmi.

Megemlékezik még a felolvasás a magyarul tudók számának szaporodásáról. A magyarul tudók száma ma erősen meghaladja a tíz millió lelket, ami az egész magyar birodalomba is a népességnek erős abszolút többségét, a magyar anyaország népességének pedig közel 60 százalékát teszi. De még mindig igen nagy tömege van a nem magyarajku állampolgároknak, akik az állam nyelvét nem beszélik. 1900-ban félmillióval többen voltak hazánkban olyanok, akik magyarul nem tudtak, mint 20 évvel ezelőtt, 1880-bna.

Gyermekrabló saskeselyü. Uzicában, Horvátország egyik kis-falujában történt, hogy Minisie Anka mezei munkásnő egyéves gyermekét tizenegyéves leányának felügyelete alatt hagyta, míg ő munkába ment. A nagyobbik leány játszani ment és a kis gyermeket ott hagyta fekvé az udvaron. Hirtelen lecsapott a magasból egy saskeselyü és a közellévők nagy rémületére magával ragadta a kiáltozó gyermeket. A parasztok ugyan nagy fáradságuk között megmászák azt a magas sziklát, melynek tetejében a rabló madár fészket felütötte, de ott már csak a szegény gyermek véres maradványait találták. A szegény anya, a mikor munkájából visszatért, eszméletét vesztette a borzasztó hír hallatára.

Lemészárolt magyar katonák. A napokban az a hír volt elterjedve, hogy a bosnyák török határszélen, 100 magyar katonát a törökök lemészároltak. Daczára, hogy a lapok mind irtak az esetről, a hadügyminiszterium tagadta a hírt.

A megtért baptista. A napokban egy baptista katona, a kit a honvéd hadbírótság függlelem-sértésért 2 évi börtönre ítél, jelentkezett

Szegeden a csillagbörtön helyettes igazgatójánál, hogy hajlandó fegyvert fogni és közbenjárását kérte arra nézve, hogy a hadseregbe visszatérhessen és további börtönbüntetése elengedtesse. Az idén ez már a második eset, hogy baptista katona kegyelmet kér és hajlandó fegyvert fogni. Csak megnyitja rendre a jó Isten a tévelygők szemvilágát.

Milyen lesz az idő a nyáron? *Falb* Rudolf ismert világ időjós szerint a következő nyári időben lesz részünk: *Junius* első hetében országos eső várható mindenfelé, mérsékeltlen hűvös idővel. Valószínű, hogy *junius* hatodika mint első rendű kritikusanap lesz majd emlékezetessé, sőt már harmadikán is jó lesz vigyázni. Ebben az időtájban aligha hó nem esik a hegyes vidékeken, később azonban száraz idő lesz, melyet gyakran szakít félbe itt is ott is zivatar. *Junius* huszonegyediké harmadrendű kritikusanap. Ettől kezdve megint esik, majd mindenfelé hűvös idő lesz és sok zivatar. — *Julius* elején is hűvösebb lesz az idén, mint máskor. Kevés zivatart várhatunk, *julius* ötödike azonban elsőrendű kritikusanap; a hegyek közt havazni fog. Száraz idő lesz ezután, *huszadika* ismét harmadrendű kritikusanap, a hónap végén melegebb lesz az idő, némi csapadékkal — *Augusztus* első fele normálisan meleg lesz, eső nélkül, *harmadika* elsőrendű kritikusanap, de lehet, hogy a száraz idő miatt nem lesz olyan veszedelmes. Nagy eső várható úgy *tizedike* táján. Ezután meleg és szárazság következik. A hónap vége esős, viharos. Persze, ez mind nem szentírás, de ime az eleje eléggé bevált.

Szerkesztő postája.

Kiss J. Fejő-Tömös. Nagy csodálkozással vettük levelét. Mert igaz, hogy egy nappal késett vagy két számunk a nyomda és szerkesztőség elháríthatatlan akadályai folytán, de Vasárnapra így is ott kellett volna lenni mindenütt. Ujabb intézkedéseink szerint a jövő héttől kezdve a Vasárnap már *csütörtökön* postára lesz adva minden héten. Így tán jó lesz.

Olvasóinknak. A 23. számban közölt bibliai kérdés helyes megfellese: *Máté XVII. 23–26.*

Helyesen fejtették meg: Gr. Zedtwitz F.-né. (3). (Asch, Csehország); Csusz K. (5). Gál F. (4), Borbély G. (1), Szabó F.-né. (2).

Tudakozzátok az írásokat . . . János ev. V. 39.

Kalauz Biblia olvasáshoz a következő héten.

Vas.	jun. 15.	V. Mózes XXXII. Mózes remek éneke
Hétfő	» 16.	Lukács X. A kegyes Mária és Martha.
Kedd	» 17.	Birák XVI. Sámson és Délia viszontagsága.
Szerda	» 18.	Apo-t esel. V. Ananias és Zafira megbüntetésének kezdete.
Csüt.	» 19.	Job I. Job büntetésének kezdete.
Péntek	» 20.	Máté IX. Jézus a bűnt megbuoatja.
Szombat	» 21.	Zsolt. 90. Az élet mulandó!

Keressünk feleletet a következő bibliai kérdésre.*

Micsoda hasonló jelenetet látott Józsuá és Bileám?

Folb a szegény, a ki jár tökéletesen, mint az istentelen és útálatban elfordult gazdag.

Példabeszédek XXVII. 6.

* A ki *tíz bibliai kérdésre*, helyes feleletet küld be, annak lapunkat egy negyedévig *ingyen* megküldjük. Megfejtéseket (egy levelező-lapon minden héten szerdaig) e rovat vezetőjének: *Birtha József* címére (*Kolozsvár*, ref. theologia 5-ajtó) tessék elküldeni.

Nyomatott az „Ellenzék“ könyvnyomdájában Kolozsvárt.